

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΧΟΛΙΟ

Αγαπητοί αναγνώστες,

Η σύγχρονη πολυδιάστατη προσέγγιση της αναπηρίας και οι σοβαρές δυσκολίες των αναπήρων να διασφαλίσουν, σε όλες τις φάσεις της ζωής τους, τις συνθήκες μιας «φυσιολογικής» και ισότιμης με τους μη ανάπηρους ζωής είναι θέματα πολύ γνωστά στους επαγγελματίες του χώρου. Μεταξύ αυτών, οι κοινωνικοί λειτουργοί ανέκαθεν στάθηκαν κοντά στο ανάπηρο άτομο παρέχοντας προς όφελός του και της οικογένειάς του μια ποικιλία υπηρεσιών, από επίλυση πρακτικών προβλημάτων έως ψυχοκοινωνική και συμβουλευτική στήριξη και συνηγορία.

Μερικά από τα προβλήματα και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν ανάπηρα παιδιά και ενήλικες παρουσιάζονται στα άρθρα του τρίτου τεύχους της *Κοινωνικής Εργασίας* αυτής της χρονιάς.

Ο ψυχίατρος Γιώργος Νικολαΐδης και ο ψυχολόγος Γιώργος Τσουβέλας παραθέτουν, μέσα από βιβλιογραφική ανασκόπηση, στοιχεία για τη σύνδεση φαινομένων βίας με τους χώρους παροχής υπηρεσιών σε παιδιά με αναπηρία. Τα ερευνητικά δεδομένα διεθνώς υποστηρίζουν υψηλότερα ποσοστά κακοποίησης-παραμέλησης των παιδιών με αναπηρία –σωματική, νοητική, ψυχοκοινωνικές δυσκολίες–, στους χώρους φροντίδας των παιδιών, συμπεριλαμβανομένων και των οικογενειών τους, συγκριτικά με παιδιά χωρίς αναπηρία. Οι συγγραφείς εστιάζουν σε κρίσιμα ζητήματα, όπως η πολυ-θυματοποίηση, η υπο-αναφορά των περιστατικών, το προφίλ των δραστών και η συστημική ανακύκλωση της βίας. Μεταξύ των προτάσεών τους για την πολιτική υγείας και πρόνοιας, περιλαμβάνονται η εκπαίδευση του προσωπικού των χώρων φροντίδας, οι δημοκρατικές, συλλογικές και εποπτικές διαδικασίες στη λήψη και εφαρμογή αποφάσεων, η θέσπιση ενιαίων κριτηρίων και μεθοδολογίας για τη διερεύνηση –διάγνωση των περιστατικών βίας, η επαρκής χρηματοδότηση των δομών ψυχικής υγείας.

Η έρευνα της κοινωνικής λειτουργού-επιστημονικής συνεργάτιδος στο ΤΕΙ Αθήνας Αικατερίνης Παχή και των κοινωνικών λειτουργών Αγγελικής Σκούρα και Ελένης Γιαννοπούλου αναφέρεται σε γνώσεις και στάσεις των επαγγελματιών ως προς τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία στη σεξουαλική ζωή και τη δημιουργία οικογένειας. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 95 επαγγελματίες υγείας διαφόρων ειδικοτήτων, από τρεις Υπηρεσίες αποκατάστασης και φροντίδας ατόμων με αναπηρία. Βασικό συμπέρασμα της έρευνας –τα ευρήματα της οποίας συμπίπτουν με αυτά άλλων ερευνών– είναι ότι, ενώ οι περισσότεροι επαγγελματίες υποστηρίζουν το δικαίωμα των αναπήρων στη σεξουαλική ζωή και τη γονεϊκότητα, παρουσιάζονται επιφυλακτικοί ως προς την ικανότητα των αναπήρων να αντεπεξέλθουν στις απαιτήσεις της οικογενειακής ζωής. Οι θετικές στάσεις των ερωτώμενων είναι περισσότερες όταν πρόκειται για άτομα με σωματικές αναπηρίες, ενώ για άτομα με νοητική

υστέρηση, οι δύο στους πέντε επαγγελματίες πιστεύουν ότι δεν πρέπει να ενθαρρύνονται στη διερεύνηση της σεξουαλικότητάς τους. Σημαντικό επίσης εύρημα της μελέτης είναι ότι το σύνολο σχεδόν των ερωτώμενων δεν έχουν εκπαιδευτεί επί των συγκεκριμένων θεμάτων. Οι συγγραφείς καταλήγουν με προτάσεις και για τον ρόλο των κοινωνικών λειτουργών.

Η καθηγήτρια εφαρμογών Μαρία Δούκα με ομάδα κοινωνικών λειτουργών παρουσιάζουν μελέτη για τις εμπειρίες και τα συναισθήματα των αθλητών με αναπηρία που συμμετέχουν στους Παραολυμπιακούς Αγώνες. Οι 51 αθλητές του δείγματος της έρευνας προέρχονται από τα μέλη του Συλλόγου Ελλήνων Παραολυμπιονικών. Σχεδόν στο σύνολό τους οι ανάπηροι αθλητές εκφράζουν θετικά συναισθήματα για τη συμμετοχή τους στους Αγώνες και γενικά την ενασχόλησή τους με τον αθλητισμό, δεδομένου μάλιστα ότι οι μισοί και πλέον έχουν κερδίσει μετάλλια. Παράλληλα όμως διατυπώνονται συναισθήματα δυσαρέσκειας για πρακτικά προβλήματα (μετακινήσεις, συνθήκες προπόνησης κ.ά.), για έλλειψη πόρων και ανεπαρκή νομοθετική κατοχύρωση των δικαιωμάτων τους. Οι συγγραφείς κάνουν ειδική αναφορά στον ρόλο του κοινωνικού λειτουργού κοντά στον ανάπηρο αθλητή, επισημαίνοντας ότι για τους περισσότερους αθλητές της έρευνας, ο ρόλος αυτός δεν είναι γνωστός ή διακριτός.

Τέλος, προτείνουμε στους αναγνώστες μας δύο βιβλία που εκδόθηκαν εντός του έτους: Τον συλλογικό τόμο *Εξαρτήσεις στη Εφηβεία. Οι κίνδυνοι, η πρόληψη και η αντιμετώπισή τους*, που έχουν επιμεληθεί οι Α. Κουμούλα και Κ. Σκλάβου, και το *Άνδρας, ο αγαπημένος άγνωστος*, της κλινικής ψυχολόγου Λ. Καλλιέρου.

Η Συντακτική Επιτροπή